

OLVASÁS – ÍRÁS

(Magyar nyelv és irodalom)

A tantárgy célja, hogy megalapozza és fejlessze az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejlessze a kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerezni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.

A tanulóval szemben támasztott elvárás, hogy folyamatosan legyen képes megismerni az olvasott és írott betűk, szavak, egyszerű mondatok jelentéstartalmát, váljon igényé az egyszerű írásos utasítások, figyelmeztetések, feliratok értelmezése, alakuljon ki a tevékenységek és információk piktogramos megjelenítésének értelmezési képessége, folyamatosan bővüljön a környezetben előforduló írásos utasítások megértése, követése.

A képességeknek megfelelő szinten váljon igényé az olvasási és írási tevékenységekkel összefüggő szabadidőeltöltés lehetőségeinek gyakorlása, alakuljon ki a környezet iránti érdeklődés, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés. Az elsajátított olvasási technikával alakuljanak ki olyan képességek, amelyek hozzásegítik a tanulót a kommunikációs eszközök használatához, a mindennapi életbe való beilleszkedéshez.

Hivatalos iratok, űrlapok kitöltése során ismerje fel, segítséggel vagy önállóan alkalmazza személyes adatait, és védje azokat az illetéktelen használóktól.

A tantárgy feladata valamennyi betűtípus megismertetése (kicsi-nagy, nyomtatott-írott), a feliratokon, számítógépes billentyűkön történő biztos eligazodás érdekében.

1. évfolyam

Az első két évfolyamon az olvasás-írás képességének előkészítése folyik. Minden tevékenység arra irányul, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse az írásos információ megszerzésére, megalapozódjanak az olvasás és írás elsajátításához nélkülözhetetlen képességek.

Ehhez a gondolkodási, érzékelési és észlelési funkciók közül elsősorban a figyelemre, az emlékezetre, a szem-kéz koordinációra, a finommanipulációra van szükség.

Az erkölcsi nevelés területét megalapozza az egyszerű szabályok betartása, a feladatok elvégzésének és a csoportos fejlesztési helyzetnek megfelelő viselkedés, segítőkész magatartás a társakkal, egyszerű utasítások megértése és végrehajtása, a szabályok megismerése, a rendezett környezetre, a tanszerek, eszközök megóvására való igény kialakítása.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a megfelelő pozitív hozzáállás kialakításával, a türelem megalapozásával, a feladatok végrehajtásával, a társak próbálkozásainak kivárásával és az alkalmazkodóképességgel.

A tanulás tanítását segíti az írásos, képes információk megszerzése iránti igény kialakulása és a tanulás iránti érdeklődés.

Témakör	1. Beszédfejlesztés	óraszám: 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Hangképző szervek szabályozásának kialakítása, erősítése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
– Szabályos légzést kialakítani, a levegőt megfelelően beosztani. – Utánzókétséget kialakítani. – Környezet alapvető hangjait megkülönböztetni, a hangforrások irányát felismerni. – Hallásdifferenciáló készséget fejleszteni. – Megfelelő hangerőt használni spontán beszéd során. – Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérve. – Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. – Ritmusérzék fejlesztése együttműködéssel. – Környezet tárgyait, azok rendeltetését megismerni. – Rákérdezésre adekvát válaszokat, jelzéseket adni. – A környezetre vonatkozó önálló megállapításokat tenni, interaktív kapcsolatot alakítani.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Beszédtechnika fejlesztése. – Hallásfigyelem-fejlesztés. – Ritmusfejlesztés. – Szókincsbővítés. – Kommunikációs készségfejlesztés. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása. Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása. Környezet tárgyainak megnevezése, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása. Verse, dalok szövegének értelmezése. Köszönés, megszólítás. Irányított közös játék társakkal. Szerepjátékok.

Fogalmak	Fontosabb hangképző szervek, kilégzés, belégzés. Némán, halkan, hangosan. A mozgásokban részt vevő testrészek. Lassú, gyors, egyenletes. Kérdés, felelet, ki? mi? hol? (miért? mikor?) kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. (<i>Rokon, barát, idegen.</i>) Munka, játék. <i>Térirány</i>-meghatározások.
----------	--

Témakör	2.Térorientációs gyakorlatok	óraszám: 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Eligazodás nagyobb, ismert térben, helymeghatározás követése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
– A relációs fogalmakat megérteni és – Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. – A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével. – Testséma kialakítása. A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Téri relációk felismerése, létrehozása. – Irányok. – Relációs fogalmak. – Eligazodás nagyobb térben (tanterem). – Irányjelző nyilak ismerete. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> Tárgyak helyének meghatározása Térirányok nagymozgásokkal. Testtájékok megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel Adott ábra, kép megkeresése könyvben. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon.

Fogalmak	Elöl, hátul, <i>középen, oda, vissza</i>, alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le. <i>Irányhatározók: (bele, fölé, mögé), balra, jobbra, középen, bal, jobb, középső, szemben, háttal</i> Ki? Mi? <i>Kérdőszó. Tárgy, személy.</i>
-----------------	---

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése	óraszám: 10
----------------	-------------------------------------	------------------------

A témakör nevelési- fejlesztési célja	Ujjak ügyesítése. Biztos ceruzafogás.
--	---------------------------------------

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
– A tanuló hüvelyk- és mutatóujjának egyenkénti, önálló mozgatása. – Tárgyak megfogása két-, illetve három ujjal. – Keményebb agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása. – A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása és tudatos irányítása. – Író- és rajzeszközök használata megfelelő nyomatékkal. – Ismert tárgyak felismerése tapintással. – Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása. – A szerszámok rendeltetésszerű használata utánzással. – Kételemes mozdulatsor felidézése, utánzása megfigyelés után.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Ujjak irányított mozgatása. – Tevékenység apró tárgyakkal. – Kéz izomzatának fejlesztése. – Helyes, szabályos, célszerű ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása. – Megfelelő nyomaték gyakorlása. – Érzékelési gyakorlatok tapintással. – Ujjak mozgatásának finomítása. – Eszközök, szerszámok fogása. – Mozdulatok utánzása. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> Kézujjak (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással. Színezés, spontán rajzolgatás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok: „zongorázás”, kopogás, integetés. Kopogás alul, felül, kívül, belül, elöl, hátul. „Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása.

Fogalmak	Ujjak, <i>egyenes, behajlított ujj</i>. Kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, <i>görbe</i>, erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csészevonal, sötét, halvány, sima, <i>érdes</i>, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, szerszámok, baleset, óvatosság
-----------------	---

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	óraszám: 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Formák helyes felismerése, megnevezése, egyeztetése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
– Labdadobás, -gurítás célirányosan, labdát elkapni. – Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel. – Kitartó munkavégzés néhány percig, megfelelő mozdulatokkal. – Szabály megértése és betartása, a tanuló képességei szerint. – Tekintetét tudatosan irányítani, fixálni. – Feltűnő hasonlóságot megtalálni különböző tárgyakon. – Kitartóan gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Célzott gurítás, dobás. – Építés kockával, dominóval, fűzés. – Határok betartása. – Szemtorna. – Formák összehasonlítása. – Pontok összekötése. – Gombolás. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint. Fűzőtábla használata, nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel. Mozaikkirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása, autó végigvezetése „úton”. Dominó élére állítása. Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával. Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel. Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon. Baba- és saját ruha gombolása. Nagy gyöngy fűzése.

Fogalmak	<i>Gurítás-dobás, cél. A helyváltoztatás szinonimái. Kösd össze! Illesztés, igazítás, pontosság, gyöngysor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, találat, alapszínek, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló.</i> Ruhadarabok.
-----------------	--

Témakör	5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	óraszám: 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
– Rövid szavakat utánamondani, ismételni, néhány percnyi szünet után felidézni. – Változásokat észlelni, jelezni. – Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni. – Halmazból egy-egy meghatározott tárgyat kiválasztani. – Versek, mondókák értő elmondása (együttmondással). – Ismert tárgyakat ismert fogalmak alá rendelni.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> – Rövid szavak utánamondása. – Tárgyak megfigyelése, változás észlelése. – Csoportosítás. – Mondókák együttmondással. – Szavak utánamondása. – Versek, dalok, mondókák tanulása. – Figyelemfejlesztő játékok. – Képolvasás. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> Szavak felidézése és ismételt mondása játékos formában. Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?” Színek szerinti válogatás. Mondókák, versek kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel, tartalom elmondása.

Fogalmak	Ugyanaz, <i>még egyszer</i>, ugyanolyan, <i>hasonló (részben ugyanolyan)</i>, Miért? kérdés, válasz. Étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.
-----------------	---

			Javasolt
Témakör	Fejlesztési feladatok	6. Írásbeli tanítások és tevékenységek	óraszám:
			22 óra
– Alapformákat egyeztetni, A témakör nevelési célja fejlesztési célja	– Tárgyak válogatása formái alapján – Tárgyak egyeztetése – Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása.	<i>Fejlesztési ismeretek</i> Formák diafelmutatása, egyeztetése. – Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása.	
– Felismerhető formákat létrehozni segítséggel, különböző eszközökkel. Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni. – Az íráshoz szükséges körülményeket megszokni.	– Irányok követése. – Könyv, füzet használata. – Helyes testtartás, ceruzafogás. – Határok betartása. <i>Fejlesztési tevékenységek</i> Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján. Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. A folyamatos munka idejének fokozatos növelése.		

Fogalmak	Egyszerű formák: kerek, <i>szögletes</i> , <i>széles</i> , <i>keskeny</i> , rövid, hosszú, egyenes, <i>görbe</i> , kör- és <i>csigavonal</i> . Összehasonlítás: ugyanolyan, <i>ugyanúgy</i> , <i>ugyanarra</i> , <i>ugyanoda</i> . Helymeghatározások.
-----------------	--

Tanulási eredmények a első évfolyam végén	A tanuló képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során. Képes figyelmét néhány percig a feladatra irányítani. Felismeri környezete hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját. Képes az irányokat (fentről le, balról jobbra) utánzással alkalmazni. Két elemből álló sor ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni. Részt vesz irányított csoportos tevékenységben. Képes szabályokat betartani. Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani. Ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket. Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást
--	---